

esse. Qualem tamen disciplinā à Christo neque obseruatam, neque vsquam mandatam legimus. Quinquā tamen scriptura tam vetus quā Apostolica, multis in locis confessionē peccatorū in noua lege à Christo instituendā præfigurasse legitur: tum in Leuitico, tum in Ioānis baptisate, tum in conuersione Ephesiorum.

CHRISTVS filius Dei cōprimat impios & blasphemos impostores, qui saluberrimā Christi institutionem, calumniantur esse tyrānicam pontificum adinventionem, vt sic tyrannidem suam in Christianos, quorum occulta, & etiam dedecora norint, exercere possint, & insuper varias proditiones & fraudes miscere, alijs aliorū secreta, etiā pretio, patefaciēdo. Quæ sceleratissima mendacia seuerè tandē iudex iustus Christus, & suę cōtumelię vindex fortissimus puniet.

Leuit. 1. 2.
3. 4. 5. 6.
capitibus
Matth. 3.
Act. 19.

DE COELIBATV.

CAPVT XIX.

IN capite de Cœlibatu, defenderā cœlibatum sacerdotum ac ministrorum ecclesiæ, & vota monastica, contra Confessionē, quę indictam cœlibatus legem, & votorum monasticorum obseruationē, ad doctrinam dæmoniorum pertinere scripserat.

Confessionis itaq; sacrilegam impietatem hic propugnat Illyricus. *Primum, inquit, scripturam nullam plane citare potest pro voto cœlibatus.*

Cita

Citaueram verò solidissimam & evidentissimam scripturam : Adolescentiores viduas deuota . Cùm enim luxuriatæ fuerint in Christo, volunt nubere : habentes damnationem , quia primam fidem irritam fecerunt . hoc est , quia votum, quo se ad castitatem astrinxerant, violauerunt. Quam scripturam clarissimam sic eludit bonus vir: *Quod*, inquit, *Paulus dicit de viduis iunioribus*, nullo plane verbo fit ibi voti mentio. *Damnantur autem merito illæ viduæ, lasciuientes contra Christum, & simul alijs vitijs deditæ, de quibus ibi agitur.* Verùm aduersus hanc cauillationem, obieceram testimonia patrum, Augustini, Hieronymi, Ambrosij, Basilij, Chrysoptomi, Epiphaniij : qui constanter Apostoli sententiam interpretantur de fide promissæ castitatis, siue de voto continentiæ. Quorum interpretationes videre licet in ipsa Confutatione nostra. Et tandem subieci testimonium concilij Carthaginensis. 4. Canone 104.

Auguf. de bono viduitatis in Psal. 74
In epif ad Armentarium.
In libris ad Pollentum.
Hiero. cõtra Iouini anũ lib. 1.
Ambr. & Chrysoft. in epist. Timoth.

Ad hæc testimonia potentissima, prorsus nihil habens quod responderet, fatifq; intelligens, si tantorum virorum, tantique concilij doctrinam petulanter & contumaciter reijceret, imperito etiam lectori se posse displicere, transfert se ad aliam Pauli sententiam: scdissimè deprauandam.

Verum contra, inquit, constat, Paulum 1. ad Timot. 4. prædicere, fore quosdam, qui prohibeant nuptias, & eam fore demoniorum doctrinam.

Considera quælo Christiane lector sceleratissimi

tissimam istius hominis arrogantiam & impudēciam: qui sanctissimorum & eruditissimorum scriptorū, & ecclesiæ Christi magistrorū doctrinam & explanationes ad demoniorum doctrinam pertinere confidenter scribit, qui coniugiū & nuptias ijs interdicit, qui se voto continentiaē libera & spontanea voluntate semel se obstrinxerunt. Ostendērā autem in Confutatione in ea Apostoli sententia, quod ad coniugium attinet, notari ab Apostolo eos tantum, qui nuptias damnabant, tanquam per se malas. Sicut quamplurimis locis doctissimus Augustinus testatur. *Notat Paulus, inquit, dicentes nuptias malas esse, & quod diabolus eas fecisset.*

Quæso te bone Illyrice, an existimas contra tantam lucem veritatis, & tantū pondus testimoniorum totius vetustatis, quenquam, nisi prorsus vecordem, tibi fidem adhibiturum?

Hæc Prophetia, inquit, potissimum in regno pontificio impleta est, ubi non tantū ministri ecclesiæ cōpulsī sunt ad professionē cœlibatus: sed etiā in reliquis hominibus coniugiū, ut vita immunda & carnalis dānata est.

Vides lector Christiane duplex hominis mēdacium. Neque enim quisquam ad ministerium ecclesiæ iam cogitur, cui secundum Pauli consilium sanctissimē professio cœlibatus connexa est: sed quisquis volet se ministerio ecclesiæ cōsecrare, ei, ecclesiæ iustissima constitutio proponitur, qua indicitur ministris ecclesiæ cœlibatus, imò & cœlibatus professio. Sic Bernardus dicit: *Regulā sancti Benedicti omni homini proponi,*

Y y imponi

Aug. lib.
29. contra
Faustum
cap. 6.
In tractatu
9. in
euāg. Ioā.

*Cauillas
tio.*

*Duplex
mēdaciū.*

Dilutio.

1. Cor. 7.

Libr. de
dispen. &
præcepto.

imponi nulli: sed tamen postquam ex voluntate suscepta est, ex necessitate iam esse tenendam, quia omnino necesse est eum reddere vota sua, quæ distinxerunt labia sua.

Psal. 65.

Aug. lib. 2.
ad Pollen-
tium cap. 20

Et sanè longe alia mens fuit sanctissimo illi & eruditissimo Augustino, qui in libro 2. ad Polentium commemorat, olim plerunque clericos ad sarcinam continentiae solitos fuisse rapi in-
pitos, eamque susceptam vsque ad debitum finem perduxisse, repente conuersos, ad impetrandas vires à Domino, de quibus nunquam antea cogitauerant. Sed ea seueritate nunc non vitur ecclesia. Non habet igitur bonus Illyricus, quod de compulsione ecclesiae obmurmurer: nisi fortè displiceat eius spiritui superbo A-

1. Cor. 7.

postoli ordinatio & exhortatio, vt coniuges ex cōsensu mutuo à cōiugali copula abstineant, vt vacent orationi. Quæ exhortatio planè admonet, vt ecclesie ministri, qui semper orationi vacare, & augustissima cōficere sacramenta, & sacrificia offerre ex officio debēt, nō constituatur aut ordinentur, nisi qui cœlibē vitam, & perpetuam copulæ coniugalis abdicationē profiteri velint. Sed ea de re catholici alibi copiosissimè disputāt.

Alterum mendacium luculentum in eo est, quod dicit etiam in reliquis hominibus coniugium, vt vitam immūdā ac carnalem, damnari. Audi cauillator manifestam ecclesie doctrinam: Si ad virginitatem sic adhortaremini, quemadmodum adhortatur apostolica doctrina: Qui dat nuptū, bene facit: & qui non dat nuptum, melius facit:

Aug. lib.
29. contra
Faustum
cap. 6.
1. Cor. 7.
1. Tim. 4.

vt

ut bonum esse nuptias diceretis, sed meliorem
virginitatē. sicut facit ecclesia, quæ verè Christi
est ecclesia, non vos spiritus sanctus ita prænun-
ciaret, dicens prohibētes nubere. Ille enim pro-
hibet, qui hoc malum esse dicit: non qui huic
bono aliud melius antepōnit. Audis Illyrice ec-
clesiæ Christi apertā vocē de coniugali castitate.

Sed vociferatur hic Illyricus. *Clare*, inquit, *Sy-
ricius Papa in decreto, coniuges dicit vivere in carne.*
Verba eius hæc sunt: Plurimos sacerdotes Chri-
sti, atq; leuitas, post longa cōsecrationis suæ tē-
pora, tam de coniugibus proprijs, quā etiam de
turpi coitu, sobolē didicimus procreasse, & cri-
men suum hac præscriptione defendere: quia
in veteri testamento sacerdotibus ac ministris,
generandi facultas legitur attributa. Dicat nunc
mihi, quisquis ille est sectator libidinum, præcep-
torq; vitiorum, si æstimat, quod in lege Mo-
sissim sacris ordinibus à Deo nostro laxata sunt
irena luxuriæ: cur eos, quibus committebantur
sancta sanctorū, præmonet, dicens: Sancti estote,
quia ego sanctus sum dominus Deus vester? Cur
etiā procul à suis domibus anno vicis suę in tē-
plo habitare iussi sunt sacerdotes? hac videlicet
ratione, ne vel cū vxoribus suis possint exerce-
re carnale commerciū, ut cōscientiæ integritatē
fulgētes, munus acceptabile Deo offerret. Qui-
bus, expleto seruitutionis suę tempore, vxoris suę
vfus, solius successionis causa, fuerat relaxatus:
quia non ex alia, nisi ex tribu Leui, quisquam
ad Dei ministerium præceptus fuerat admitti.

Syricius
epist. 1. ad
Himeriū
episc. Ter
raconēsen
distinct.
82. ca. plu-
rimos, ex
decretali
epistola.

Exod. 20.

In episto-
la decre-
tali.

Y y ij Ibidem

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Ibidem inquit Illyricus : Quarum sanctionū (nempe quibus sanxerat Deus in lege veteri. 1. Quod quibus committebantur sancta sanctorum, sancti essent: quia & ipse sanctus esset dominus Deus eorum. 2. Quod procul à suis domibus tempore vicis suę in templo habitarent sacerdotes, nec cum suis vxoribus haberent cōmercium: sed conscientię nitore fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent.) Harum, inquit Syricius, sanctionum, sacerdotes omnes ac Leuitę insolubili lege constringimur, vt à die ordinationis nostrę sobrietati ac pudicitię & corda nostra mancipemus & corpora, dummodo per omnia Deo nostro in his quę quotidie offerimus sacrificijs placeamus. Qui autem in carne sunt, dicente electionis vase: Deo placere non possunt: vos autem iam non estis in carne, sed in spiritu. si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Et vbi poterit, nisi in corporibus, sicut legimus, sanctis Dei spiritus habitare? *Hic, inquit Illyricus, clarę pronunciat Syricius Papa, coniuges viuere in carne.*

Rom. 8.

*Dilutio
cauillan
tionis.*

Verum Illyrice, nisi te cauillādi studiosa malitia occupatum teneret, facilē animaduertere posses, nihil aliud Papam Syricium scribere, nisi quod olim per Mosē dominus constituerat, & per Paulum Corinthijs scripserat, tempore officij & ministerij ecclesiastici perfungendi, item tempore orationis faciendę non satis congruere coniugales, etiam alioqui licitos, congressus: propterea quod carnalis concupiscentia,

quę

quæ etiam in legitimis congressibus suū ius obtinet & exercet, animos deicit. Quod si verum non est, & domini constitutio per Mosen, & Pauli exhortatio reprehendantur simul cum Syricio. Quod verò Syricius sententiam Pauli ad coniuges accommodare videtur: Qui in carne sunt, Deo placere non possunt (quam sententiam cōstat à Paulo proprio sensu scriptam esse de ijs qui secundū carnē ambulant) considerare, debebat Illyricus, Syriciū loqui de ijs sacerdotibus, qui ab vxoribus legitimè prius ductis secundum ecclesiasticas sanctiones se seiunxerāt: & contra eas, ad eas relapsi erant, vel contra sanctiones ecclesiasticas duxerāt vxores. De ijs sanè rectè dicitur, quod à carnis concupiscentia superati & victi, ad copulam carnalem contra ius & fas relapsi, in carne essent, & etiā secundum carnem viuerent, ac Deo placere non possent. At ad eos, qui coniuges esse vellent, & simul sacris officijs & ministerijs perfungi, rectè quoq; sententia Pauli accommodari potest: Qui in carne sunt, Deo placere non possunt, quamuis non prorsus eodem sensu, quo illa vsus est Paulus. Pronunciat enim spiritus, quod etiam Leuitæ idonei non erant ad offerenda sacrificia, & perfungendum officijs sacris veteribus, dum libere commiscerentur suis vxoribus. Pronunciat & Paulus, non congruere, vt quādo ipsis orationi vacandum est, coniugum cōplexus exerceatur.

His spiritus sancti sanctionibus si audet Illyricus contradicere, & impedimēta carnali con-

iūctiōni adimere potest, quæ illis spiritus sanctus attribuit, patiemur vt Syriciū sanctissimum Papam reprehendat? Et huius sanctissimi Pontificis decretum, secutū est concilium Agathense, canone 9. facta nominatim ipsius Syricij mētiōe.

Verūm quod ad coniugium attinet, quid de eo senserit Syricius, potuit Illyricus facile cognoscere ex secunda Syricij epistola: in qua Iovinianum virginitatis & cœlibatus, atque etiam votorum sanctorum hostem & improbatorem ab ecclesia reijcit, & anathemate ferit: Nos sanè, inquit, nuptiarum vota non aspernanter accepimus, quibus velamine interfuimus: sed virgines Deo deuotas maiore honorificentia muneramus. Vides Christiane lector, splendidum esse mendacium, quod vociferatur bonus Illyricus, coniugium legitimum in ecclesia damnari: cum non dānentur nisi coniugia contra sanctiones ecclesiasticas contracta, aut contra castitatem Deo semel per votum consecratam & dedicatam.

Grauius quoque reprehendit Catholicos, quod testentur Catholicī, vitam coniugalem esse quandam imperfectionem, & affirmat eos in eo omnipotentem Deum, eiusq; ordinationem condemnare. quippe qui coniugium instituerit, cœlibatum non instituerit.

At respondemus Illyrico, Catholicos patrocinio Pauli Apostoli aduersus eius cauillationē prorsus tutos esse, qui vitam coniugalem, imperfectam per se: vitā vero cœlibem, perfectionis formam quandam & rationem suppeditare docet:

docet: Qui sine vxore est, inquiens, sollicitus est
 quæ domini sunt, quomodo placeat Deo: Qui ^{1. Cor. 7.}
 autē cum vxore est, sollicitus est quæ sunt mun-
 di, quomodo placeat vxori. & quæ eodem lo-
 co sequuntur, & in Confutatione prolixius re-
 citata sunt. Quod verò dicit, Christum instituisse
 coniugium, non autem instituisse coelibatum:
 ex Iouiniani iam olim condemnati heretici of-
 ficina producit: cuius discipulus factus est præ-
 ceptor eius Lutherus contra apertissimam do-
 ctrinam Pauli: De virginibus autem præceptum
 domini non habeo. consiliū autem do, tāquam
 misericordiā consecutus à domino, vt sim fide-
 lis. Existimo enim bonū hoc esse propter instā-
 tem necessitatem, quoniam bonū est homini sic
 esse. &: Qui matrimonio iungit virginem suam,
 bene facit: & qui non iungit, melius facit. &
 clarissimam doctrinam Christi: Sunt eunuchi,
 qui se castrauerunt propter regnum Dei. Qui ^{Matth. 19.}
 potest capere, capiat.

Sed audi obsecro Christiane lector probatio-
 nes Illyrici, imò non Illyrici, sed Iouiniani, in
 Luthero, & Lutheri discipulo Illyrico loquen-
 tis contra coelibatum. <sup>Casillas.
Illyrici
cōtra coe-
libatum.</sup>

Clarum, inquit, habemus Dei mandatum, vt qui se
 idoneos ad coniugium agnoscunt, contrahant. (considera
 quæso lector verborum proprietatem) sed quodnam
 tandem Dei mādatum? dicit creator: Non est bo-
 num hominē esse solum. &: Crescite, & multiplicamini.
 & 2.

Sed obijcimus tibi vicissim Illyrice Paulum,
 qui affirmat se spiritum Dei habere, dicentem:

Y y iiii Bo-

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Bonum esse homini mulierē non tangere. rursus: Volo autem omnes homines esse sicut me ipsum. rursus: Dico non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permanferint, sicut & ego. rursus: Bonum est homini sic esse, hoc est, solutum esse ab vxore. Quibus sententiis clarissime significat, bonū iam esse homini esse solum, & nuptias nō esse omnibus mandato Dei præceptas, qui se ad coniugium idoneos sentiunt & agnoscunt.

Hiero. cōtra Heluidium.

Genes. 1.
Deuter. 7.
& 25.

Hiero. li. 1
cōtra Iouinianum
Cyprian⁹
Augustinus.

Ad has cauillationes iam olim contra Heluidium & Iouinianum hereticos. patres catholici responderunt, & suffecerit vnicum Hieronymi testimonium adduxisse. Pro conditione temporum, sancti veteris testamenti alij subiacuerunt sententiæ: & alij nos in nouo testamento, in quos fines seculorum deuenerūt. Quamdiu lex illa permansit: Crescite, & multiplicamini, & replete terram. & : Maledicta sterilibus, quæ non parit semen in Israel: nubebant omnes, & nubebantur, & derelictis parentibus fiebant vna caro. Quando verò vox illa pertenuit: Tempus breuiatū est, vt qui habent vxores, sic sint quasi non habentes. Iam plenus est orbis, nos nō capit, quotidie bella secant, morbi subtrahunt, naufragia absorbent, & nihilominus de terminis litigamus. Similem sententiam scribit libro 1. contra Iouinianum. Et per omnia consentit Cyprianus in libro de habitu virginum. Augustinus quoque in libro de bono coniugali. Vides igitur Christiane lector iam olim

olim Illyrici impuras sententias, hæreseos notatas, & ab ecclesia profligatas. de mādato Dei, quo omnes idonei ad coniugium contrahendum coguntur. Et sententiæ veteris: Non est bonum hominē esse solum: manifestus est sensus: id bonum non esse scilicet ad multiplicationem generis humani, quod in solo & vnico homine tunc constituebatur.

Sed inquit Illyricus: *Eandem ordinationem* Cauilla
(scilicet vt omnes idonei ad nuptias, coniugium contra- tio.
bant) etiam filius Dei repetit, dum testatur non omnes Matth. 19
esse capaces vitæ castæ in cœlibatu. Sed quæso Il-
 lyrice, an eadem tibi sunt, eos qui se sentiunt
 & agnoscunt non esse capaces vitæ cœlibis, de-
 bere cōtrahere coniugium, aut à vouendo cœ-
 libatu abstinere: & quicumque se sentiunt ido-
 neos ad coniugium, mandato Dei debere con-
 trahere coniugiū? Quid si sentiant, ad coniugiū
 quidem se idoneos, & tamen studio seruiendī
 Deo sine impedimento, velint vitam cœlibem
 persequi: an tu illos compellere audebis Dei
 mandato ad contrahendum coniugium, pro-
 pter verbum Dei creatoris: Nō est bonum ho-
 mini esse solū. aut: Crescite, & multiplicamini?

Sed Paulus, inquit Illyricus, dicit: *Melius est* Cauilla
nubere, quàm vri: & monet nō esse tentandum Deū, sed tio.
ad vitandam scortationem esse contrahendū coniugium. 1. Corin. 7

Respondet Illyrico Hieronymus, interpretās Hiero. li. 1
 illud: Virgo si nupserit, nō peccat: nō illa virgo, contra Io
 quæ semet Dei cultui dedicauit. Harum enim si uinianum
 qua nupserit, habebit damnationē. quia primā

Y y v fidei

fidem irritam fecit. & rursus: Non dixit, inquit, apostolus: Vnusquisq; propter fornicationē ducat vxorē, sed vnusquisq; suam vxorem habeat: suam, inquit, habeat, sua vtatur, quam habebat antequam crederet. Omnis hæc quæstio de iis est, qui in matrimonio sunt deprehēsi: an liceat vxores dimittere. Sic & Chrysofomus.

1. Timo. 3.
Titi 1.

Addit Illyricus: *Quare Paulus etiam in presbytero requirit, vt sit vnus vxoris maritus.*

Respondēt Ambrosij, Chrysofomi cōmentarij, & Græca scholia: Nō adigi hic ad matrimonij iugū episcopos aut sacerdotes: sed ne adsumatur, qui alteram vxori mortuæ superinduxerit.

Sed dicit Illyricus: *Concedi saltem in his diuinis sententijs, presbyteris & virginibus, vt coniugium contrahant, si eis ita videatur.* Respondeo, de virginibus quæ se semel Deo deuouerunt, iam auditam esse Pauli sententiam: Damnationem eas habere, si primam fidem irritam fecerint. De presbyteris verò iam iam dicemus.

Cauillatio.

Alias adfert Illyricus contra legem cœlibatus sacerdotum cauillationes. *Condemnarunt, inquit, Apostolorum canones, item Synodus Gangrensis, ac illa omnium celeberrima Nicæna, eos qui damnarunt coniugium presbyterorū, statuentes esse honorabiles eorum nuptias, non minus quàm aliorum Christianorū.*

Canon Apostol. 5.

Ex Canonibus Apostolorum designat Canonem quintum, qui sic habet: Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut quiuis omnino de sacerdotali consortio, nuptijs, & carnibus, & vino abstinerit, non propterea quod mens

mens ad cultum pietatis reddatur exercitior, sed propter abominationem, oblitus quod omnia bona valde, & quod masculum & foemina Deus creauit hominem: sed diffamationibus laceffens creationem Dei, vocat ad calumniam: aut corrigitur, aut deponitor. similiter & Laicus. Obsecro te Christiane Lector, an non hic canon manifestè scriptus est contra eos tantum, qui carnes & nuptias à Deo conditas & institutas esse negabant, & tanquam à diabolo inuentas damnabant? Quin & canon ipse indicat clarissimè, quod abstinere à carnibus & nuptijs, vt mens ad cultum pietatis sit exercitior, eam abstinentiam non improbari. Et sane contra propriam conscientiam ad fucum faciendum imperitis, citat impostor hunc canonem, cum non ignoret, in canonibus apostolorum canonè 27. sic constituere: Innuptis autem, qui ad clerum prouecti sunt præcepimus, vt si voluerint, vxores accipiant, sed lectores, cantoresque tantummodo. Vides lector, ab ipsis apostolis iam inde ab exordio ecclesiæ sic constitutum esse, vt presbyteri, & episcopi, atque etiam diaconi vxores non habeant, sed cœlibes viuant. Et audet homo iste canones Apostolorum contra cœlibatum sacerdotum producere.

Iam ex Gangrensi concilio canonem certum non designat. Sed ad præsens argumentum & institutum tres tantum Canones eius Concilij pertinent, 1. 4. & 9. At primus & nonus canon generales sunt, & pertinent ad seculares pari-

*Canon 27
postol. 27*

pariter, & ad ecclesiæ ministros. Nec aliud statuunt, quã quod legitimæ nuptiæ non debeant censerì immundæ esse & execrabiles, tanquam à diabolo inuentæ. Quartus verò canon sic habet: Quicumque discernit à presbytero, qui vxorem habuit, quod non oporteat eo ministrante de oblatione percipere, anathema sit. Cuius canonis quis sit sensus, ex eo cognosci potest, quod Gangrense concilium, non multo post Elibertinum concilium habitum sit. In Elibertino verò cõcilio canone 33. sic scribitur: Placuit in totum prohibere episcopis, presbyteris, diaconibus & subdiaconibus, positis in ministerio, abstinere se à coniugibus suis, & non generare filios. quod quicumque fecerit, ab honore clericatus exterminetur. Quare sensus canonis Gãgrensis est: Quicumque se separat à sacerdote qui vxorem habuit, & non vult ob eam causam, quod vxorem habuit, cui tamen iam non copulatur, ab eo communionem accipere, anathema sit. Vel si ad Cõcilij decretum (de quo mox dicturi sumus) referatur canon iste, hoc tantum statuit, vt ab oblatione sacerdotis, qui ante ordinationem duxerat vxorẽ, & ab eius vsu non se abstinet, nemo abstineat, aut eius communionem reijciat. Constat igitur & hunc canonem cœlibatui sacerdotum non aduersari. Sicut nec sextum canonẽ illum ex canonibus Apostolorum, qui sic habet: Episcopum aut presbyterum vxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abijcere posse. Quia intelligẽdus est canon

4. Canon
concilij
Gãgrensis.

Canon 33
Concilij
Elibertini.

Canon 6.
Apostolorum.

non

non ille de abiectioe ab omni cura sacerdotis, scilicet vt nec vitæ necessaria ei procuret . De quo vide synodum sextam in canone 12. & 48.

Postremò quid Nicæna synodus de cœlibatu statuat, iam videamus. Nicæna synodus volens corrigere hominũ vitam in ecclesijs commorantium , posuit leges , quas Canones vocant : in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legem, vt episcopi, presbyteri, subdiaconi, diaconi cum cõiugibus, quas ante consecrationem duxerant, non dormirent. Surgens autem Paphnutius confessor cõtradixit: Honorabiles confessus , nuptias & castitatem esse dicens, cum propria vxore concubitum. Suasit itaq; concilio, ne talem poneret legem. grauem esse causam asserens , quæ aut ipsis, aut eorum coniugibus occasio fornicationis existeret . Et hoc quidem Paphnutius, licet esset nuptiarũ in expertus, exposuit, synodusq; laudauit sententiam eius: & nihil ex hac parte sanciuit, sed hoc in vniuscuiusque voluntate, non necessitate permisit . Sic quidem Gratianus refert Paphnutij historiam. Sed Socrates & Zozomenus eadem describentes , post ea quæ adscripsit Gratianus, addunt, quod author fuerit Paphnutius patribus in concilio congregatis, vt secundum antiquam ecclesiæ traditionem, qui clericatu ante nuptias potiti essent, eis præciperetur, ne matrimonium deinceps inirent: non autem seiungeretur quisq; ab ea, quam semel iam antea, cùm laicus esset, duxisset. Vides Christiane lector , quemadmodum

Gratian^o
in distin.
31. cap. Ni-
cæna.

Lib. 1. cap.
21. & Eu-
sebius lib.
1. cap. 23.

Canon 27
Apostolorum.

dum etiam Paphnutij sententia pro nobis facit, & eorum errorem confutat, qui sacerdotibus nuptias contrahere licere volunt. Cuius autem Paphnutius meminit antiquæ traditionis, ea est Apostolorum traditio prius citata: Iis qui cœlibes in clerum peruenerunt, iubemus ut lectores tantum & cantores, si velint, nuptias contrahant. Ea igitur est quæstio, quæ primum in concilio Nicæno, ac postea in multis concilijs tractata est: Essent ne sacerdotes ac ministri ecclesiarum ab vxoribus, quas ante ordinationem duxerant, aut ab earum complexu separandi: aut si separari nollent, à ministerio ecclesiæ remouendi. Et quamuis in Nicæno Concilio, auctore Paphnutio, ita statutum sit, ut propter vxorū vsum à ministerio non remouerentur: in posterioribus tamen concilijs magis placuit ordinari, propter reuerentiam & celsitudinem ministerij & officij ecclesiastici, ut nemo prius coniugatus ordinaretur, nisi qui cœlibem vitam cum consensu vxoris profiteretur. Sicut palam declarat canon concilij Elibertini: Placuit in totum prohibere episcopis, presbyteris, diaconibus & subdiaconibus, positis in ministerio, abstinere se à suis coniugibus, & non generare filios. Quod quicumque fecerit, ab honore clericatus exterminetur. Vide Concilij Carthag. 2. canonem 2. Et postea copiosius de obseruatione ecclesiarum dicendum erit.

Canon 33
Concilij
Elibertini.

Ex his satis est manifestum, iam inde ab exordio ecclesiæ semper approbatum fuisse cœlibatum

batum sacerdotum: atque etiam semper constitutum fuisse, ut qui cœlibes ordinarentur presbyteri & episcopi, non ducerent uxores. Et quamvis de ijs qui prius coniugati erant eam ordinarentur, non nihil in Orientis præsertim ecclesijs variatum sit, an possent in ministerio, simul & complexu vxorum manere: hoc tamẽ tandem per Occidentem receptum & obseruatum est, ut coniugati non ordinarentur, nisi ex consensu vxorum professi continentiam. Quod tamen per vniuersum Orientem obseruatum non sit, in quamplurimis tamen ecclesijs Orientis obseruatum fuisse disertissimè testatur Epiphanius. uti mox ostendemus.

Quod postremò scribit Illyricus, plerisque Apostolos fuisse vxoratos, idq; ex sententia Clementis Alexandrini, de eo nunc non agitur: Num Apostoli, aut sacerdotes fuerint coniugati. Sed hoc ostendere debebat vir bonus, Apostolos, aut sanctos alioquin viros iam ordinatos duxisse uxores, aut etiam ductarum vxorum copulam non abdicasse. quod sane de apostolis nunquam docere poterit. Quare falsissimum est quod scribit, Deum instituisse coniugium omniũ hominum, ut rem licitã, ac sibi gratã: cum ipse per apostolum suũ Paulũ clarissimè curauerit scribi: Eas virgines aut viduas, quæ fidẽ professionis cõtinentiæ vltro susceptę violauerint, damnationẽ habere.

Postquã de cœlibatu tam impiè & blasphemè differuit, cõfert se ad vota quoq; insectanda. *In nouo, inquit, testamẽto, nulla scriptura vota probantur.*

Et

*Illyricus
de votis
continen-
tiæ.*

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

**Extrema
blasphemia.**

Et ut maximè probarentur, tamen vota cum natura ac Dei verbo & ordinatione pugnancia, unde etiam innumera peccata prosuunt, pro irritis omni iure haberi deberent. Cuiusmodi sane est: Vouere se non velle procreare - ad quod tamen Deus homines creauit, & idoneos fecit. Nam hoc est cum natura & Dei ordinatione pugnare.

Matth. 19

Respondemus tibi impurissime Iouinianæ impietatis sectator, non deesse nobis clarissima & certissima noui testamenti testimonia, quibus virginitatis & castitatis vota tueamur contra calumnias tuas spurcas & impias. Pronunciat Christus esse eunuchos, qui se castrant propter regnum cœlorum. Quod tractans Epiphanius contra Valesios: Qui sunt, inquit, qui se castrauerunt propter regnum cœlorum? generosi Apostoli, & monasticam vitam agentes, deinceps virgines, Ioannes quidem & Iacobus filij Zebedei, qui manserunt in virginitate. Post ipsos verò quot millia in mûdo solitariam vitam agentes, qui corporibus mulierum non sunt cerupti? Pronunciat spiritus sanctus per Paulum, consultum esse virgini, si in virginitate permaneat, & non nubat. Pronunciat viduas, quæ semel professæ continentiam, per carnis lasciuiam, fidem Deo semel datam irritam faciunt, damnationem habere. Et tu audes scribere, vota perpetuæ castitatis Deo displicere, & ea omni iure pro irritis haberi debere: propterea quod cum natura & Dei ordinatione pugnent. Audi illustrem scriptorem Epiphanium de Angelico-

**Epiphania
contra A-
postolicos**

rum

rum hæresi scribentem : Tradiderunt itaque sancti Apostoli peccatum esse , post decretam virginitatem ad nuptias conuerti . Et scripsit Apostolus : Si nupserit virgo , non peccauit . Quomodo igitur hoc cum illo concordat? imò etiam illam virginem dicit , quæ non est dicata Deo, &c. Tuæ itaque impuritati obijcimus totam antiquitatem, & innumera virginum, puellarum, & viduarû agmina. de quibus in suarum confessionum libris scripsit Augustinus: Quæ in Deo sperantes, ad finem vsque vitæ, castitatem semel Deo consecratam constanter tenuerunt. Et cum eo exclamamus: Præsumite, fideite, roboramini, permanete qui vouetis, & reddite Deo vestro vota perpetuæ continentiæ, non propter præsens seculum, sed propter regnum cælorum. Arbitror quod tandem impurum & putidû os tuum audebit aduersus Hieremiam, Heliam, Elizeum, tres pueros illos in Babylone Deo charissimos, Danielem, denique Ioannem Baptistam scribere, quod Dei ordinationi ac naturæ aduersati sint: quod cum ad procreandum sobolem idonei conditi sint, virginitatem perpetuam amplexi sint. Agnoscimus Illyrice te in Iouiniano, æterno anathemati traditum esse, nisi ab hac impietate respicias. Videat quæso Christianus lector apud historiam ecclesiasticam Eusebij libro 2. quomodo Marcus etiam Euangelista instituerit in Ægypto ecclesiam Alexandrinam, & liquidò cognoscat, quantum distidet spiritus Illyrici à spiritu Apostolico.

1. Cor. 7.

Lib. 6. 8.
10.Augus. de
sancta vir
ginit. cap.
29.

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Neque verò ex vitijs, quæ ex hominum inertia & lasciuia accidere solent, qui non totos se constanter in Deum proijciunt, cui semel se sanctè consecrauerunt, instituti & voti virginalis pondus & dignitas apud iudicem Deum æstimari debet. Quin potius exhortandi sunt, vt qui semel ex fide se Deo consecrauerunt, aduersus suborientes carnis lasciuias, auxilio diuino implorato, fortiter dimicent: & ne quispian, nisi post legitimam explorationem, suis viribus malè confidens, institutum tam arduum temerè aggrediatur.

Aug. de
adulte. ad
Poll. lib. 2
cap. 16.

Æterna memoria digna est Augustini sententia: Non vos terreat sarcina continentia: leuis erit, si Christi erit: Christi erit, si fides aderit. quæ impetrat à iubente, quod iusserit, si fides adsit. & alibi: Tu non poteris, quod isti & istæ. An verò isti & istæ in semetipsis possunt, ac non in domino Deo suo? Quid in te stas? Projice te in eum, noli metuere: non se subtrahet, vt cadas. Projice te securus, excipiet te, & saluabit te.

Aug. lib.
2. Confes.
cep. 11.

An licue-
rit alio
quãdo in
No. test.
sacerdoti
uxorem
ducere.

Canõ cõ-
cilii Ancy-
rani 10.
defendi-
tur & ex-
ponitur.

Scripseram, nunquam licuisse in nouo testamento, sacerdoti iam facto uxorem ducere.

Contendit Illyricus, falsissimum hoc esse, idque testimonijs quibusdam liquidò se demonstraturum iactat. 1. Ancyrana, inquit, synodus, circa annum domini 300. celebrata clarè cauit, vt si diaconi, cum ordinarentur (nempe ad presbyteratum) protestarentur se velle ducere uxores, ul eis liceret. Verba synodi sunt hæc: Diaconi, quicumque cum ordinantur,
si in

si in ipsa ordinatione protestati sunt, & dixerint velle se coniugio copulari, quia sic manere non possunt. hi si postmodum vxores duxerint, maneant in ministerio: propterea quod eis episcopus licentiam dederit. Quicumque sanè tacuerint, & susceperint manus impositionem, professi continentiam, & postea nuptijs obligati sunt, à ministerio cessare debebunt.

At tu confydera quæso lector, hominem istum mendacem, pro suo ingenio canonem hunc interpretari, de diaconorum ordinatione ad sacerdotium aut presbyteratum: Diaconi, inquit, quicumque non ordinantur, (nempe inquit, ad presbyteratum) si protestentur se velle ducere vxores, id eis licere. Sed ea interpretatio falsissima est. Clarissimè enim constat, quod de ea ordinatione sermo sit, qua in diaconos ordinantur. Sic enim habent verba canonis: Diaconi, quicumque cum ordinantur, si in ipsa ordinatione protestati sunt, &c. quod de ordinatione ad diaconatum, non ad presbyteratum dictum esse clarissimum est. Nihil igitur aliud constituit ille canon Anacyranus, quàm quòd qui ad diaconatus gradum ordinantur ab episcopo, si in ipsa ordinatione professi sint se velle ducere vxores, possint de licentia episcopi ipsis tunc concessa, ducere vxorem: nihil autem de ordinatione ad gradum superiorem constituit. vt falsò adfingit canon Illyricus.

Obseruet verò diligèter lector etiã hoc, quod qui coelibes iam tū diaconi ordinabãtur, si tace-

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

bant, censebantur professi cœlibatum, nec eis licuit post eam ordinationē coniugio legitimo copulari. Ex quo cōstat liquidò, quod ab exordio ipso ecclesie, cœlibatus etiam diaconi gradui annexendus visus est, imò & annexus, nisi expressa contradictione, votum excluderetur. Nihil igitur hoc testimonio potest Illyricus probare de sacerdotibus.

2. *Probatio Illyrica.*

Secundum testimonium desumit ex quadam Arelatensi synodo, quam dicit extare in decreto Gratiani, distinct. 28. cap. Assumi, & sequenti. Sed neque quæ sit synodus Arelatensis (nam plures fuisse constat) neque canonem Gratiani recitat. Callidè autem hoc apud imperitum lectorem facit. Nam ad suam causam probandam tam nihil facit hoc decretum, ut potius eius doctrinæ de cœlibatu contrarietur. Extat igitur in secunda synodo Arelatensi canon secundus in hæc verba: Assumi

Concilio Arelatensis. 2 canon 2.

aliquem ad sacerdotium nō oportet in vinculo coniugij constitutū, nisi fuerit promissa conuersio. Hic canon præterquàm quod ad causam nihil pertinet, palam redarguit Illyricum, dum clarissimè constituit, eum qui coniugio implicitus est, nō posse sacerdotem ordinari, nisi valeat coniunctioni coniugali. palam contestans, quod sacerdotij functio non bene consistat cum coniugali vinculo, & coniugalibus amplexibus.

3. *Probatio.*
Caren Apost. 50

Tertiam probationem sumit ex Canone Apostolorum 50. quem & supra quoque citauerat. Is sic habet: Si quis episcopus, aut presbyter,

ter, aut diaconus, aut quiuis omnino de sacerdotali consortio, nuptijs & carnibus, & vino abstinuerit, non propterea quod mens ad cultum pietatis reddatur exercitator, sed propter abominationem, oblitus quod omnia bona valde, & quod masculum & fœminam Deus creauit hominem: sed diffamationibus lacefcēs creatorem, vocat ad calumniam: aut corrigitor, aut deponitor. *Hic clare vides, inquit, vetari, ne vel episcopus, vel sacerdos abstineat à contrahendis nuptijs, tanquam re prophana, & Deo non grata. Ergo licuit omnino eis contrahere matrimonium.*

At ô bone Illyrice, canon palam indicat, quod abstinere à nuptijs propter maiorem & expeditiorem pietatis cultû & exercitationem, sit Deo gratum. Deinde manifestum est, canonem eos notare, qui negant, masculi & fœminæ coniunctionem, non esse rem à Deo institutam, sed abominabilem, & à diabolo inuentam. quæ fuit impia opinio Manichæorum de coniugio. Hi enim laceffunt, & infamant bonam Dei institutionem: non autem illi, qui propter sublimis alicuius functionis dignitatem, maiestatem, & diuinitatem quandam, ministros eius functionis præcipit, & constituit esse cœlibes, & non coniugatos, secundum Pauli doctrinam: Qui sine vxore est, sine impedimento, & totus, corpore pariter & spiritu, Deo seruire potest. Et rursus affirmo Illyrice, quod contra propriam conscientiam detorques hunc & similes canones ad falsissimam sententiam,

vt videatur vestra sententia canonum illorum celeberrimorum, qui Apostolici dicuntur, testimonijs non destitui. Non enim ignoras, quid canon Apostolorum 27. constituat, utpote, vt qui cœlibes ad clerum promouentur, tantummodo lectores & cantores vxores accipiant: non quod nuptiæ sint abominabiles, sed quod ad ordinem ecclesiæ adsumēdis non congruat.

26. quæst.
2. cap.
Sors.

Quartò adducit & Gratiani sententiam ex Decreto: *Antequam euangelium claresceret, multa permittebantur, quæ tempore perfectioris disciplinæ penitus sunt eliminata. Copula namque sacerdotalis, nec legali, nec euangelica, vel apostolica auctoritate prohibetur: ecclesiastica tamen lege penitus interdicitur.*

At de copula sacerdotali, hoc est, de coniunctione sacerdotis cum sua legitima vxore, quam ante sacerdotium duxerat, hic non pugnatur, quam cōstat in ecclesiæ exordio interdici non potuisse, quādo qui iam coniuges erāt, euehebantur, & vt ait Augustinus, rapiebantur ad ecclesias regendas: præsertim cum vxorum prius ductarum iniuria & contradictione. Restè tamen dicit Gratianus, eam tempore quo licebat in ecclesia, perfectiorem disciplinam constitutam esse. Verum ex his non est consequens, quod sacerdos post ordinationem vnquam aut vsquam duxerit vxorem: Neq; quod lex ecclesiastica, quæ perfectioris disciplinæ gratia cœlibatum indicit ijs qui volunt esse ministri ecclesiæ, illicita sit. Sicut ergo legalis auctoritas non prohibebat quidem simpliciter sacerdotalem copu-

copulam, constituebat tamen, vt temporibus quibusdam ab vxoribus abstinerent: ita lex euangelica aut apostolica, quamuis expresse non prohibeat sacerdotales copulas, insinuat tamen omnino cōgruere, vt coelibatus ijs qui perpetuò orationi & diuino cultui vacare debent, præscribatur, vt nec coniugalibus, nec secularibus negotijs distenti suum officium non legitime perficiant.

Postremo loco sententiam Leonis Papæ profert ex epistola ad Aphricanos per Mauritaniam Cæsariensem constitutos. In qua sic scribitur: Dicente enim apostolo, vt inter alias Christianismi regulas is episcopus ordinetur, quem vnus vxoris virum fuisse aut esse constaret: tam sacra semper habita est ista præceptio, vt etiam de muliere sacerdotis eligenda, eadem intelligatur seruanda conditio: ne forte illa, priusquam in matrimonium eius veniret, qui aliam non habuisset vxorē, alterius viri experta esset coniugium. *En auis, inquit Illyricus, sacerdoti diligentiam esse vxorem virginem, non viduam. Licet ergo ordinatis sacerdotibus contrahere coniugium.*

Leonis e-
pisto. 87.

Fæda de
praua
sententia
Leonis.

Obtestor te optime lector, vt consideres impostoris calumniam, qui accipit sententiā Leonis de vxore querenda illi qui iam sacerdos est: cum liquidò loquatur de muliere, quæ ab ordinando prius electa est. Hoc enim dicit obseruatum esse, vt nō solum de ipso ordinando obseruaretur, nū alteri præter eam quā tum habebat, commissus esset & adhæsisset: verū etiam vt

de vxore quoque ordinandi inquirerentur, num aliquando alteri adhæfisset, & virgo non esset. Quod liquidò constat ex verbis illis: Ne fortè illa, priusquam in matrimonium eius veniret, qui ipse aliam non habuisset vxorem, alterius viri prius experta esset coniugium. Manifestissimum est igitur, Leonem non de quærenda vxore, quæ iungatur sacerdoti, sed de inquirenda eam quam iam duxerat, agere: videlicet num ipsa alium habuisset maritum. Et vt impostoris fidem agnoscas, audi Leonem in epistola ad Rusticum Narbonensem episcopum, sic inquentem: Lex continentia eadem est ministris altaris, quæ episcopis atque presbyteris. Qui cum essent laici siue lectores, licitè & vxores ducere, & filios procreare potuerunt. Sed cum ad prædictos perueniret gradus, cœpit eis non licere quod licuit. Vnde vt de carnali fiat spirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, & quasi non habeant, sic habere: quo & salua sit charitas cōiugiorum, & cessent opera nuptiarum.

*Sententia
Leonis de
coniugiis
clericorū
explicatio.*

*Leonis
episto. 92.*

*Leonis
epist. 84.*

Et rursus in epistola ad Anastasium episcopum Thessalonicensem: Nam cum extra clericorum ordinem constitutis, nuptiarum societati & procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ puritatem continentia, nec diaconibus quidem carnale commercium conceditur, vt & qui habent, sint tãquam non habentes: & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus à capite est, dignum est custodiri, quanto magis
in pri

in primo, aut secūdo, aut tertio seruandum est? ne aut Leuitico ministerio, aut presbyterali honore, aut episcopali excellentia quisquam idoneus existimetur, qui se à voluptate vxoria necdum frenasse detegitur. Ex his constare liquidò potest, quid sanctissimus & doctissimus Papa Leo de coniugio sacerdotū, episcoporum, diaconorum & subdiaconorum senserit.

Porrò verissimū esse quod scripseram: Nunquam licuisse in nouo testamēto, sacerdoti iam facto vxorē ducere (quod testimoniis fraudulenter deprauatis cōfutare studuit Illyricus) vnicum Epiphaniij testimonium potentissimè & solidissimè ostendet: Reuera, inquit, non suscipit sancta Dei prædicatio post Christi aduētum eos, qui à nuptiis, mortua ipsorum vxore, secūdis nuptijs sint coniuncti, propter excellentem sacerdotii honorem & dignitatem. Et hæc certè sancta Dei ecclesia cum synceritate obseruat. Sed & adhuc viuentem, & liberos gignentem, vnius vxoris virum non suscipit: sed eum qui se ab vna continuit, aut in viduitate vixit, diaconum, presbyterum, episcopum, hypodiamonum: maximè vbi synceri sunt canones ecclesiastici.

Et respondens obiectioni, quod multi ex Orientis prouinciis sacerdotes, mariti sumebantur, & gignentes filios. At, inquit, non est secundum canonem, sed iuxta hominū mentem, quæ per tempus elanguit, & propter multitudinem, cum non inuenit ministerium. Nam quod decentius est, id semper ecclesia, per spi-

Z z v ritum

Epiphanius
in hæresi
59. contra
Catharos
& hæresi
49. cōtra
Montanistas.

ritum sanctum bene disposita videns, statuit apparare, vt cultus diuini indistracti Deo perfoluerentur, & spirituales necessitates cum omni beneuola conscientia perageretur. Dico autem quod decorum est, propter repetita ministeria ac necessitates, vt diaconus, presbyter & episcopus Deo deditus sit. Si enim populo præcipit sanctus Apostolus, dicens vt ad tempus vacent orationi, quanto magis sacerdoti præcipit, vt indistractus sit ad vacandum secundum Deum sacerdotio, vt in spiritualibus necessitatibus ac vsibus perficiatur? Consentit Epiphano Hieronymus: Apostoli, vel virgines, vel post nuptias continentes episcopi, presbyteri, diaconi, aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certe post sacerdotium in æternum pudici. Si itaque sancta Dei ecclesia non recipiat eos qui cum vxore prius ducta adhuc liberos gignunt, quo pacto recipiet eos, qui iam ordinati, vxores ducere volunt?

1. Cor. 7.

Hiero. li. 1
cōtra Iouinianum
Vide Societatis lib. 5.
cap. 22.

Quonia vero perpetuo obijcit Illyricus aduersus legem coelibatus sacerdotum, sententiam Apostoli, *Doctrinam esse demoniorum, prohibere nubere*, audiat Epiphanius explanationem, & conuiescat: Pleraque, inquit, sectarum matrimonium contrahere prohibent, & à cibis abstinere præcipiunt, non honestæ vitæ gratia exhortantes, non maioris virtutis gratia, & præmiorum ac coronarum, sed abominabilia ea quæ à Deo sunt facta, putantes. At verò sancta ecclesia & virginitatem glorificat, & solitudinem, & castitatem, & virginitatem laudat, & nuptias pudigas

cas honorat & suscipit. Eandem sententiam copiose tradit in hæresi contra Apostolicos. Non igitur vocat Apostolus doctrinam demoniorum, ministris ecclesiæ interdiceret nuptias, ob sacerdotii excellentiam & dignitatem: sed eam demum, qua nuptiæ abominabiles dicuntur, & fugiendæ tanquam à diabolo inuentæ, non autem à Deo institutæ.

*Hæresis
Apostolicorum 61*

DE PURGATORIO.

G A P V T X X.

Aperte 20. causas, ob quas Cōfessio purgatorium reiiciendum esse scribebat, sedulo confutavi, & fidem catholicam de purgatorio tutatus sum. Eas verò causas aduersus nostram Confutationem stabilire & defendere studet Illyricus. Verum hoc obseruatum dignum est, quod cum videat Confessionem tum testimoniis perspicuis & firmis scripturarum, tum luculentissimis patrum catholicorum testimoniis labefactam & superatam esse, astutus & vafer homo à statu proprio quæstionis de purgatorio (qui est in eo positus, An sint aliquæ poenæ purgatorie animarum post hanc vitam. hoc est, An sit aliquis locus purgatorius, in quo post hanc vitam purgentur animæ quædam à sordibus & reatibus peccatorum post hanc vitam) ipse disputationem transfert ad ignem, quo purgentur animæ. quem ignem purgatorium vocat,

vocat, cum de ratione purgandi animas, per igne
ne materialem, an per alium modum, non sit
definitio Catholica, sed tantum de purgatorii
pœnis. Quam hominis vafriem & astutiã suo
loco cernet lector, in cauillationibus & men-
daciis in hoc capite productis.

*Discepta
tio de li-
bris Ma-
chabeorũ*

Primum igitur cum Confessio diceret: To-
tam ecclesiam tam ante Christi aduentũ, quam
post Christi aduentũ, simul & authenticas om-
nes scripturas ignorasse purgatorium: proposui
testimonium scripturæ clarissimum ex 2. libro
Machab. cap. 12. in quo non solum scribitur sa-
crificium oblatum esse pro mortuis, sed etiam
sanctum & salubre officium esse, orare pro de-
functis, scilicet etiam oblaris sacrificiis, vt à pec-
catis soluantur. Et contra calumniam hæreti-
corum muniens lectorem, adscripsi Augustini
sententiam, in quibus Machabeorum libros &
si Iudæi non recipiant, ecclesia tamen catholica
pro Canonicis habet. Quæ non est sententia v-
nius Augustini, sed communis totius Concilij
Carthaginensis 3. cui Augustinus interfuit.

Lib. 18. de
ciuit. Dei
cap. 36.

Hieron. in
prologum
Prouerbi-
orum.

Aduersus hanc itaq; probationem cauillatur
Illyricus. Respondet: *Hic liber nunquam fuit in ca-
none Hebræo receptus. Testatur etiam Hieronymus in
prologo super Salomonem, suo tempore non fuisse rece-
ptos ab ecclesia inter Canonicas scripturas. Dicit enim:
Machabeorum libros legit quidem ecclesia, sed eos inter
canonicas scripturas non recipit. Legat ergo hæc ecclesia
ad ædificationem plebis, non ad auctoritatem dogma-
tum ecclesiasticorum confirmanda.*

Resp on-

Respondeo
 Respondeo verbis Augustini: libros Machabæorum non Iudæi, sed ecclesia Christi pro canonicis habet: & constat Hieronymum de libris Canonicis, non tam suam, quàm Iudæorû sententiam recitasse. sicut videre licet in prologo galeato in libros Regum. Et memorabilis est illa sententia Augustini in libro de prædestinatione sanctorum de libro Sapientiæ: Non debet repudiari liber Sapientiæ, qui meruit in ecclesia Christi, de gradu lectorum ecclesiæ Christi tam longa annositate recitari, & ab omnibus Christianis, ab episcopis vsque ad extremos laicos fideles, pœnitentes, cathecumenos, cum veneratione diuinæ authoritatis audiri.

Idem sane de Machabæorum libris responsum tibi puta Illyrice. Sed vt contentionem de canonica authoritate abijciamus, negare non poterit aduersarius, quin libri Machabæorum supra annos mille ducentos perpetuò, constanter, & vbique recepti, & in ecclesijs recitati, authenticam saltem hastenus authoritatem habeant, vt nihil in eis inesse, quod religioni & regulis fidei contrarium sit, publico Ecclesiæ iudicio declaratum sit. Quare cùm in ijs libris disertè scriptum sit, & ante hæresiarcham Lutherum semper in ecclesijs recitatum: Sancta & salubris cogitatio est, pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur: potentissimè & solidissimè labefactata est, & euersa doctrina Confessionis: Reijciendum esse purgatorium locum post hanc vitam.

Aug libro
 de prædes.
 sanctorû
 cap. 13.

Sed

*Cautilas
tio.*

Sed addit Illyricus : Sic & in Laodicensi synodo in catalogo Canonicarum scripturarum non ponitur.

Respondeat Hieronymus, qui in prologo in librum Iudith scribit, librum Iudith in numero sanctarum scripturarum computatum esse, qui tamen in Laodicæne synodi catalogo non reperitur adscriptus. Atque in præfatione in Thobiam scripsit ingenuè Hieronymus, se male Iudæorum & Pharisæorū displicere iudicio, quàm Catholicorum episcoporū non deseruire iustionibus. Sic etiam scribit, epistolam Iacobi paulatim procedente tempore autoritatē obtinuisse. Et de epistola Iudæ, autoritatē iam verustate & vsu meruisse, & inter sanctas scripturas computari. Itaque falsissimum est quod affirmat Illyricus, Machabæorum libros nunquā nec ante, nec post Christum esse ab ecclesia receptos.

*Hiero. de
vris illu-
stribus.*

Obiectio.

Sed obiicit Illyricus: *Nō potest pro dogmate haberi vnus hominis factū, nepe Iudæ Machabæi, ibi narratū de offerendo sacrificio pro mortuis: alioqui eadē ratione etiā Rasiæ parricidium seipsum interficiētis (quod ibidē paulō post narratur & laudatur) imitandum foret.*

Respōsio

Respondeo, non solum narratur factum Iudæ Machabæi, sed scribitur quoque ab authore libri: Sanctam esse & salubrem cogitationem, pro defunctis orare, vt à peccatis soluātur. Porro de Rasia fit quidem narratio, sed non scribitur parricidij eius aliqua syncera commendatio. Sicut prolixè testatur Augustinus cum in alijs locis, tum in libro 2. contra epistolam Gaudētij.

*Aug. lib. 2
cōt. epist.
Gaudētij
c. 22. & 23*

Tandem absolvens disputationem de libris Macha-

Machabæorum, subijcit: *Vt maxime, inquiens, id quoque rectè à Iudæo Machabæo factum constaret, nondum tamen inde probari possët, esse ignem purgatorium. Nulla enim ibi prorsus mentio fit ignis vel purgatorij vel culinarij.*

Vides optime lector hominem veritate destitutum, & autoritate scripturæ Machabæorum ab ecclesia plus 1200. annis receptæ & approbatæ superatum, confugere callidè ad ignem purgatorium vel culinarium; cum de igne fidei quæstio non sit, sed de pœnis purgatorijs, quibus spiritus defunctorum, reatibus antea vitæ, non peracta legitima & sufficiente pœnitentia, obnoxii hinc migrant. Quales sanè pœnas luendas esse post hanc vitam, antequam spiritus admittantur in regnum cœlestè, Machabæorum testimonium potentissimè demonstrat & conuincit.

Testimonia quoq; Græcorum scriptorum, Chrysostomi & Epiphani, quæ indicauerunt magis quàm recitauerunt, cum adeo manifesta sint, vt palpari possint, sic eludit: *Vniuersa, inquit, Græca ecclesia vsq; in hodiernâ diè dânat. quod notius est, quàm vt probatione indigeat. Neq; Græci ullam huius rei mentionem faciunt.*

Audi Christiane lector publicam Græcanicarum ecclesiarum de purgatorio, in concilio Florentino ab episcopis Græcis factam professionem: Ipsi, inquit, purgatorium non ignem, sed obscurum quendam locum, ac laborum plenum esse cœsemus: in quo quidem existentes animæ lumine diuino priuantur, donec adiuuante ecclesia expientur, ac liberentur. Sic ergo sentimus de purgatorio.

AN

De Græca
niç Eccle
siæ senten
tia de pur
gatorio.

In Conci
lio Floren
tino profes
sio facta à Græ
cis.

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

An non hîc ingenuè & disertè profitentur Græci, post hanc vitam esse quâdam purgatorias pœnas : ac proinde purgatorium quendam locum, in quo pœnæ ille luantur, & exoluantur? quas pœnas, & quem locum Catholici appellatione purgatorij intelligunt. Verum an hæc purgatoriæ pœnæ per ignem verum materialem inferantur, an per alium modum spiritualem Deo cognitum, id Græci negant se certum habere. quod & cum eis Catholici confitentur. Ad ignem igitur se convertit impostor, quando veritate se superatum videt, & de igne movet Catholicis apud imperitum lectorem invidiam. de quo præcipua quæstio non est.

Dionysii
Areopagi
re testimonio
nisi in ecclesiastica
Hierarchia, ca. 7.

Quoniam verò Confessio provocabat ad testimonia primitivæ ecclesiæ, citaveram manifestissimum & validissimum testimonium Dionysij Areopagitæ apostolici scriptoris: in quo scribit: Venerandum antistitè, precem sacrâ super mortuum peragere, & precari diuinam clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto. &c. Quam preceationem cum clarissimè cernat statuere, spiritus defunctorum ex hac vita discedere posse, obnoxios reatibus peccatorum per infirmitatem admissorum, qui per orationem viventium expientur, quod est, post hanc vitam esse pœnas purgatorias, & locum purgatorium: varias cauillationes & fraudes excogitat, quibus autoritatem sanctissimi & Apostolici scriptoris apud imperitum lectorem eleuet.

Pri-

Primum itaque dicit, *supposititia esse Dionysij scripta*: sed hanc cauillationem impræsentiarum non suscipimus discutiendam, testimonijs probatissimorum authorum, Gregorij, & Damasceni: qui ante annos mille testimonijs huius authoris vsi leguntur. Et in sexta synodo generali Dionysij liber de diuinis nominibus cum ueneratione citatus legitur.

Secundò, dicit *Dionysium hoc dubitater scripsisse*, quia indicat ea quæ contra ex scriptura opponuntur: & non potest, inquit, aut uult affirmare, eam præcationem simpliciter ex mandato Dei fieri. *Cauillatione 1.*

Respondeo, vanissimam esse hanc cauillationem, qua scriptor ex eo colligitur dubitanter scribere, quod scripturam aliquam, quæ obijci posset contra sententiã quam tuetur, dissoluat. Et sanè Dionysius palam profiteretur theologiam doctrinam, quam in libris suis tradit, se à magistro suo Paulo hausisse.

Tertiò nugatur, *Dionysium non sæpius illam præcationem iterasse, nec post sepulturam, denuò eam fieri debere, docuisse.* *Cauillatione 2.*

Respondeo, quod semel rectè fieri docuit Dionysius, hoc iterari posse, & plerunque debere, Augustinus in libris Confessionum docuit, qui post præces, quas fuderat, cum pro matre Monica sacrificium pretij nostri offerretur, commendare eius salutem non dubitat omnibùs pijs sacerdotibus, qui eius Confessiones legerent, quoties in altari sacrificium Deo offerrent.

Aug. lib.
9. confess.
cap. 12. 13.

Cauilla
tio 4.

Quarto, dicit eam precationem esse potius veluti quandam interpretationem, ac testificationem diuinae voluntatis, quod Deus eam in vitam aeternam transferat, quam petitionem, vt id nunc primum faciat.

Sed vanissime huic cauillationi ipsam precationis formam oppono, quæ habet: Præcatur venerandus antistes, vt mortuo cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata, & eum statuatur in regione viuorum. Sanè quem testificari volumus iam translatum esse in vitam aeternam, eum præcibus Deo non commendamus, vt in vitam aeternam eum transferre dignetur.

Cauilla
tio 5.

Quinto cauillatur, Dionysium nullã facere mentionem ignis purgatorij: nec vllarum pœnarum, in quibus suspicetur mortuum detineri, & ex quibus eum petat liberari: sed ita orare pro eo, vt eum Deus ad se recipiat, perinde atque si iam primum animam exhalaret.

Respondeo. Cernis Christiane lector, hominem istum veritate superatum, iterum à statu quæstionis de loco purgatorio, ad ignem delabi. de quo quæstio fidei non est. Quod verò dicit, ne pœnarum quidem fieri mentionem à Dionysio, in quibus detineatur mortuus: apparet hominem istum ita excecaturum, vt non intelligat, exclusum esse vel ad tempus à vita aeterna, & fruitione diuinæ faciei propter peccatum nondum plenè remissum, graue pœnam esse, & graue malum. quod non dubitat

Chrysoft.
in Matth.

Chrysoftomus affirmare, maius esse malū damnatis,

natis, quàm gehennæ pœnam. Et sanè si pœna non est defuncto spiritui, exclusum esse à regno Dei, & à regione viuorum, nec malum cruciàs eum, quid admonet & docet spiritus sanctus, vt pro defuncto oratio fiat, vt à peccatis soluatur?

Sexto, *Dionysius non docet, inquit, missas aut vlla sacrificia pro mortuis offerre. Sed cum diligentissimè exponat totum ritum, quem circa mortuum sepeliendum celebrant, omnem missationem pro mortuis prorsus excludit.*

Respondeo, Dionysium agere de ijs ritibus, qui propriè circa sepeliendorum corpora fiebant in ipsa sepultura, non autem de sacrificijs & oblationibus, quæ pro defunctorum salute etiam tum fiebant. De quibus magna constantia pronunciat, lumen illud magnum Orientis Chrysostronus: quod non temerè sancitum est ab Apostolis, vt in tremendis altaris siue missæ officijs, defunctorum quoque commemoratio fieret, atque inde eis multam vtilitatem prouenire. Et Augustinus testatur pro sua matre iam sepelienda sacrificium pretij nostri (quo haud dubiè missam intelligit) oblatum religiosè esse. Verùm de ratione, qua spiritus defuncti liberentur è loco pœnarum, hoc loco non agitur: sed impræsentiarum hoc sufficit vel ab inuito Illyrico per veritatem euidentissimam cõuictò obtinere, quod pro spiritibus defunctorum tam prima illa Apostolorum ecclesia, quàm quæ illi successit, precationem facere semper sit solita.

*Cauillas
tio 6.*

*Chrysostr.
hom. 31.
in epist.
ad Philip.
& 69. ad
populum
Antioche-
num.
Aug. lib. 9
confessio-
num.*

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Neque de missis funebribus hoc loco Dionysium, uti calumniatur impostor & seductor veritate destitutus, testem produximus: sed tantum de precatione pro remittendis peccatis defuncti. Quam precationem luce meridiana clarius est testari, esse locum aliquem diuinitus ordinatum, in quo spiritus adhuc peccatorum reatibus obnoxij expurgentur & expientur. què locum, Purgatorium Catholici appellamus.

Quanquam verò tot cauillationes excogitauerit seductor iste aduersus validissimam Dionysij sententiam, ea tamen tam manifesta, firma & perspicua est, ut Christianus lector potius confirmari debeat in apostolica de purgatorio doctrina, quàm vel tantillum de ea propter inanissimas eius cauillationes commoueri.

Tertuliani sententia defenditur.

Citaueram pro purgatorio etiam librū Tertulliani de Monogamia, in quo disertè dicit, quod vxor pro anima mariti orat, & refrigeriū interim postulat ei, & in prima resurrectione consortium, & offert annuis diebus dormitionis eius.

Hieron. super Titum. & in catalogo virorum illust.

Cauillatur Illyricus, librum Tertulliani de Monogamia Hieronymus contra Ecclesiam Dei scriptum esse testatur. Quid ni pro sua hæresi citaret librum hæreticum aduersarius?

Respondeo, librum illum Tertulliani in eo dogmate hæreseos notatum esse, quod asserit secundas nuptias in euangelio prohibitas esse: at non in reliquis sententijs. Quod verò hæreticus homo audet dicere, nostrâ de purgatorio senten-

sententiam, hoc est, ecclesiæ sententiam, hæresin esse: nos contra demonstrauius in Aërio hæretico ipsius sententiam iam olim æterno anathemate condemnatam esse: ac nostram approbatam, & contra hæreticorum oblatantium cauillationes defensam.

At, inquit, nihil prorsus ibi de purgatorio igne, nec de missis missandis pro animalibus mortuorum, vt ex purgatorio eximatur: sed tantū ipsa mulier dicitur orare, & offerre pro marito. nimirū, inquit, elemosynas pauperib⁹.

Cernis lector impostorem iterum delabi ad ignem purgatorium, quasi de igne quæstio sit: item ad missas, de quibus nunc non quæritur. Cōfiteri interim vel inuitus cogitur, etate Tertulliani solenni more cōsueuisse fieri preces & elemosynas pro mortuis. Quæ res abundè nobis sufficit ad statuendum, purgatoriū seculo antiquissimi Tertulliani agnitum & approbatum fuisse. Nam de oblatione illa vxoris pro marito mortuo hic exactius dicendum non est.

Addiderā & antiquissimi & celeberrimi doctoris & martyris Cypriani testimonium, quoniam primorum sæculorum probationes requirebat Confessio: at eo contēpto, sic de testimonijs patrum concludit iste bonus vir. *Sūma: Non sequitur vllō modo. Aliqui Græci aut Latini scriptores fecerunt mētionem orationis pro mortuis: Ergo purgatorium ignem probauerunt, & missis funebribus animas ex purgatorio eximendas esse, ac liberandas docuerunt. Quod vel ex eo manifestissimum est, quia Græci nunquam purgatorium crediderunt.*

Cauillatio.

Cōclusio Illyrici de testimonijs veterum.

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Cernis lector in ista conclusione hominem istum seductorem iterum ad ignem & missas delabi. de quibus hoc loco non agitur: sed casum veritate fateri, veteres orationes pro mortuis non improbasse. Ex quo ostendimus iam semel & iterum concludi, purgatorium locum diuinitus ordinatum spiritibus nondum plane purgatis, ut in eo purgentur, & penas peccatis superioris vite debitas exoluant: nisi orationibus viuorum, & sacrificijs à Deo constitutis, per clementiam Dei eximantur.

Quod autem dicit, aliquos Græcos aut Latinos facere mentionem orationis pro defunctis, promptissimum foret ostendere vix vllum scriptorem esse, siue Græcum, siue Latinum, ab annis mille ducentis & trecentis, aut amplius, qui non disertè orationum & sacrificiorum pro defunctis fecerit mentionem. Id quod ne videar audacius quàm verius dixisse, audi Christiane lector, id ipsum clarissimè profitentè D. illum Augustinū:

August. in
lib. de cura
pro
mortuis.

Per vniuersam, inquit, ecclesiā, in precibus sacerdotis, quæ domino Deo ad eius altare funduntur, locū suum habet etiā cōmemoratio mortuorū.

Matth. 12.

Post patrum aliquot testimonia, citavi & scripturam vnā aut alteram ex Nouo testamento. Primum citavi dictum Matthæi 12. Qui dixerit verbum contra spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc, neque in futuro seculo. Ex quo intuli, quod est quædam expiatio peccatorum in altero seculo.

Respondet Illyricus: *Neq. Hieronymum, neque Hila-*

Hilarium, Chrysoſtomum, aut Theophylaſtum ſic expo-
nere: Senſum autem perſpicuum eſſe ex Marco, qui, in-
quit, non habebit remiſſionem peccatorum in aeternum.

Reſpondeo, neq; Hieronymū, neq; Hilariū,
Chryſoſtomū, aut Theophylaſtum uſpiam no-
ſtram interpretationē improbare. Auguſtinum
verò, Gregoriū ac Bernardum, & pleroſq; alios
ex verbis Matthæi colligere, poſt hanc vitam
adhuc eſſe quandam remiſſionem peccatorum.
Et ſane ſermo ille: Peccatū in ſpiritum ſanctum
non remittetur, neque in hoc ſeculo, neque in
futuro: tam diſertè à ſpiritu ſancto expreſſus &
diſtinctus indicat, in futuro quoque ſeculo ali-
quorum peccatorum remiſſionem poſſe fieri.

Et quæſo te Illyrice, nū Græci & Latini ſcri-
ptores commédantes orationem pro defunctis,
hoc eſt, ut habet Dionyſius, pro remiſſione cū-
ctorum peccatorum ipſorū, propalam teſtantur
ſe ſenſiſſe in futuro ſeculo poſſe impetrari de-
functis aliquam remiſſionē peccatorum? Pro-
ſus conſiſtere non poteſt, ut ritè pro remiſſione
peccatorum fiat precatio, ſi nō ſit ſperanda vlla
remiſſio poſt hanc vitam.

Sed audi quæſo cauillantem & obſtrepētem
Illyricum: *Quim teter, inquiens, & peſtilens error
ſuerit, dicere, peccata remitti in altera vita: ergo & ibi
habebimus ſacrificos nos expiantes. Ergo nō eſt neceſſe,
ſolicitè hic remiſſionem peccatorum querere & conſe-
qui, que adhuc in altera vita nobis contingere poſſit.
Cogitare, inquit, homines poſſint: ſi etiam in altera
vita remiſſio peccatorum contingit, ſicq; ibi adhuc eſt*

Aug. li. 21.
de ciuita.
Dei, ca 13.
Itē contra
Iulianum
lib. 6. c. 5.

Tetra &
peſtilens
Illyrici
calumnia

A a a iij pec-

peccatorum expiatio, quid necesse est, ut hic sollicitè vigilem, omni tempore agens pœnitentiam, & confugiens fide ad unicum agnum, peccata mundi tollentem, meq; ad mortem præparans, tanquam si non superesset amplius locus, aut tempus expiandæ peccata?

Animaduerte quæso Christiane Lector has cauillationes, iam olim aduersus doctrinam de purgatorio, & contra preces pro defunctis, ac remissionem peccatorum in altera vita, defunctis à viuētibus impetrandam, in hæreticum Aëriū satanico spiritu euouisse. Sic enim scribit Epiphanius Aërium locutum esse: Qua ratione post mortem nominatis nomina mortuorum? Orat enim, inquit, uiuens, aut dispensationem facit, hoc est, elemosynæ communicationem faciens, quid profuerit moruo? Si verò omnino preces eorum qui hic sunt, profunt illis, qui isthic sunt: igitur nemo sit pius, neque boni quicquam faciat, sed acquirat amicos quosdam per quem vult modum, aut per pecunias persuadens, aut amicis id in obitu demandans: & orent pro ipso, ut ne quid illic patiat, neque immedicabilia peccata ab ipso perpetrata requirantur.

Aërij igitur simul & discipuli eius impijs & hæreticis cauillationibus iam olim validissimè & solidissimè respōdit doctissimus Augustinus: Neque negandum est, inquit, defunctorum animas pietate suorum uiuentium releuari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, uel elemosynæ in ecclesia sunt: sed eis hæc profunt, qui

Epiphan.
in hæresi
75.

Memoria
aterna di-
gna Augu-
stini do-
ctrina in
Enchiri-
dio ca. 110.

qui cūm uiuerent, ut hæc sibi postea prodesse possent, meruerunt. Est enim quidam uiuendi modus, nec tam bonus, ut non requirat ista post mortem: nec tam malus, ut ei non profint ista post mortem. est uerò talis in bono, ut ista non requirat: & est rursus talis in malo, ut nec his valeat, cūm hæc uita transierit, adiuuari. Quocirca hic omne meritū comparatur, quo possit post hanc uitam quispiam releuari uel grauari. Nemo autem speret quod hic neglexit, se cūm obierit, apud Deum promereri. Non igitur ista quæ pro defunctis commendandis frequentat ecclesia, illi apostolicæ sententiæ sunt aduersa, qua dictum est: Omnes enim stabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, siue bonum, siue malum. quia etiam hoc meritum sibi quisque cūm in corpore uiueret, comparauit, ut ei possent ista prodesse. non enim omnibus profunt. Et quare non omnibus profunt? nisi propter differentiam uitæ, quam quisque gessit in corpore. Cūm ergo sacrificia siue altaris, siue quarumcunque elemosynarum pro baptizatis defunctis omnibus offeruntur, pro ualde bonis gratiarum actiones sunt: pro non ualde malis, propitiationes sunt: pro ualde malis, etiam si nulla sunt adiumenta mortuorum, qualescunque uiuorum consolationes sunt. Quibus autem profunt, aut ad hoc profunt, ut sit plena remissio, aut certè tolerabilior fiat ipsa damnatio. Hactenus Augustinus. cuius sententiam tam prolixè citauimus, quod per

2. Cor. 5.

eam vanissimæ cauillationes validissimè confutentur. Docet enim, nō omnibus defunctis, piorum viuentium preces & sacrificia valere posse: sed ijs tantum, qui pœnitentia de peccatis nondū plenè peracta, hinc decedunt, & à iudice Deo, loco purgationis, purgandi adiudicati sunt. Docet deinde: Remissionem peccati, quæ post hanc vitâ obtineri in ecclesia docetur, non alere segniciem aut ignauiam hominum viuentium, quando ea remissio nisi ijs qui in hac vita à peccatis suis auersi, pœnitentiam egerunt, & studio bonæ vitæ se dignos ea misericordia redderunt, non sit speranda.

Arceatur igitur impia cauillatio Illyrici cum suo magistro Aërio à fidelium Christianorū auribus, & assidua vitæ innocentia studeant sic viuere, vt pœnis purgatorijs post hanc vitam non debeant per seueritatem diuinæ iustitiæ subijci, ac purgatorio loco addici. Et si quid per fragilitatem humanam negligentius factum fuerit, viuentium precibus, atque imprimis altaris sacrificijs se commendare non negligant. quod videtur Augustinus pro salute matris Monicæ, & Monicam ipsam tam sedulò fecisse.

Lib. Con
fess. 9.

1. Cor. 3.

Alterum testimonium citaueram ex epistola priore ad Corinthios: Saluus erit, sic tamè, quasi per ignem.

Respondet Illyricus: *In eo dicto Pauli nihil omnino dici de igne purgatorio alterius vitæ. Sed quod talis in hac vita per tentationes & tribulationes ad pœnitentiam reuocabitur vt seruetur.*

Respon-

Respondet Illyrico Augustinus: Si per ignem, qui communiter utrosque explorabit, tam eos qui supra fundamentum Christum ædificauerunt aurū, argentum, & lapides pretiosos, quàm qui ligna, fœnum, stipulam superædificauerunt, intelligatur tentatio siue tribulatio, aut tribulationis seu tentationis dolor, Paulum accipiendum non solum de tribulatione præsentis vitæ, sed etiam de tribulatione futuræ vitæ, vsque ad tempus generalis omnium resurrectionis. Post istius sane corporis, inquit, mortem, donec ad illum veniatur, qui post resurrectionem corporis futurus est damnationis & remunerationis vltimus dies, si hoc temporis interuallo, spiritus defunctorum eiusmodi ignem dicuntur perpeti, quem non sentiant illi, qui non habuerunt tales mores & amores in huius corporis vita, vt eorum ligna, fœnum, & stipula consumantur: Alij verò sentiant, qui eiusmodi ædificia secum portauerunt, siue ibi tantum, siue & hic & ibi: siue ideo hic, vt non ibi: secularia quamuis à damnatione venialia concremantem ignem transitorie tribulationis inueniant, non redarguo. quia forsitan verum est.

Vides Illyrice dilucidè Augustinum ignem transitorie tribulationis communem facere & futuræ vitæ, & præsentis vitæ. Ex quo manifestè consequens est, sententiam Pauli etiam ad tribulationem futuræ vitæ, pro ijs qui ædificia fœni, stipulæ & lini secum, vt ait
 Augu-

Aug. li. 21.
 de ciu. dei
 cap. 16.

*Dies Do-
mini in
scripturis.*

1. Cor. 1.
1. Cor. 5.
Philipp. 1.

2. Pet. vii.

*Gagnei
scholia.*

August. in
Psalm. 67
& 37.

Augustinus, illic portant, pertinere: ac proinde purgatorium locum post hanc vitam statuere. Verum quoniam dies domini in scripturis, præsertim apud Paulum, referri solet ad diem extremi iudicij, vel certè ad diem cuiusque post mortem. Confirmabit vos vsque in finem in diem aduentus domini nostri Iesu Christi, item: vt spiritus saluus sit in die domini nostri Iesu Christi. item: Perficiet vsque in diem Iesu Christi. item. 1. ad Thessal. vltimo, & 2. ad Thessal. 2. item in 1. & 4. capite posterioris ad Timotheu. item 10. cap. ad Hebræos. item Lucæ 10. Zodomis in die illa remissus erit. Probabilior est interpretatio dicti Paulini de tempore futuro post hanc vitam, vt doceat Paulus, eos qui in hac vita super fundamento Christo ædificauerunt ligna, fœnum, stipulam, & ea secum post mortem attulerunt, transiuros ibi per ignem, siue materialem, quemadmodum Petrus palam testatur de igne conflagrationis, tempore futuri iudicij vniuersalis, siue tribulationis & afflictionis & doloris. De qua expositione vide lector scholia Gagnei Parisini theologi, in quibus adducit & Græcorum Photij & Oecumenij testimonia de igne purgatorij. Vide etiam diuum Augustinum in explanatione Psalmi 6. & 37. vbi sententiam Apostoli constanter & clarissimè refert ad tempus post hanc vitam. Et quia purgatorium ignem post hanc vitam, purgatorialq; pœnas suauiter irridet, & cõtemnit infœlix homo, audiat seriam Augustini sententiã: Qui hîc ædificat

cant

cant supra fundamentum aurum, argentum, lapides pretiosos, de utroque igne securi sunt, non solum de illo æterno, qui in æternum cruciaturus est impios: sed etiam de illo emendatorio igne, qui emendabit eos qui per ignem salui erunt. Dicitur enim: Ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Et quia dicitur: saluus erit: contemnitur ille ignis. Ita planè, quamuis salui per ignem, grauior tamen erit ille ignis, quam quicquid potest homo pati in hac vita. Non quidem disertè describit tantus doctor huius ignis emendatorij siue purgatorij naturam & qualitatem: sed sanè purgatoriarum poenarum acerbiteriam fidelibus populis, quos erudiebat, clarè insinuauit. Quibus seductores isti contempibilem reddere student purgatorium siue emendatorium ignem.

Cùm grauem contumeliam esse rectè intelligat Illyricus, notari de doctrinæ Aërij, iam olim damnati hæretici approbatione & defensione: studet hanc notam excutere, quæ magistro eius Luthero & discipulis meritissimò obiecta est. *Obijciunt, inquit, isti perpetuò Aerium quendam, qui sit ideo ab ecclesia damnatus, quia negauerit oblationes pro mortuis faciendas esse, teste Epiphaniò. Respondeo, inquit, Epiphanius quidem multos errores Aërij recenset: sed de precibus tantum & memoria eorum loquitur. Ac dicit quidem Epiphanius se orasse etiam pro euangelistis & martyribus: vnde apparet liquidò, longè aliam fuisse illam consuetudinem, quam sit nunc Papistarum. Sane expendatur prolixum illud caput*

Augul. de igne emendatorij siue purgatorij.

de hæresi Aery.

Epiphanius in hęc reli 67.

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

put de Aerio, non reperietur, quod illi sint soliti missas pro mortuis, aut funebria sacra celebrare. Hac Illyricus.

Placet Illyrice, vt caput illud Epiphaniij excutiatur. Non quidem de missis, aut sacris funebribus in eo scriptum aliquid reperitur. nec de eo nunc agimus. sed sanè non pauca in eo scribuntur, quæ te mendacij luculenti coarguat. Scribitur quod damnauerit Aerius orationes & dispensationes, hoc est, eleemosynas, quæ sunt in ecclesia pro mortuis. quod & tu confiteris. Scribitur quoque disertis verbis, quod pro iustis & peccatoribus memoriam facit ecclesia. Pro peccatoribus quidem misericordiam Dei implorando: pro iustis verò, & patribus, & patriarchis, & prophetis, Apostolis, euangelistis, martyribus ac cōfessoribus, episcopisq; ac anachoretis, & pro vniuerso ordine, &c.

Luculentum mendacium Illyrici proditur.

Hic tuum mendacium liquidò patefit, quod scribis, orationē, quam dicit Epiphanius in Ecclesia fieri pro mortuis, longe aliam esse quàm Catholicorum. esse enim orationem gratiarum actionis pro martyribus, ac patriarchis. cum disertissimè dicat Epiphanius: Orationem etiam fieri pro peccatoribus mortuis, atque pro iis misericordiam Dei implorari, scilicet vt iis qui cum peccatis aliquibus minutis hinc discesserunt, veniam clementer donet.

August. in ench. cap. 110.

Sic paulo superius audiuimus dicentem Augustinum: Cùm sacrificia siue altaris, siue quorumcunque eleemosynarum pro baptizatis de sanctis

fundis omnibus offeruntur, pro valde bonis gratiarum actiones sunt: pro non valde malis, hoc est, pro peccatoribus, siue qui adhuc peccatis venialibus obnoxij sunt, propitiations, &c.

Ex istis intelliges lector, Epiphanium palam dicere, Aërium damnatum esse, quòd orationes ecclesiæ, quibus pro defunctis spiritibus misericordiam & clementiam Dei implorat, vt peccata seu peccatorum reatus, quibus detinentur, eis remittantur, improbare. Quæ sane ecclesiæ orationes liquidò statuunt & comprobant, esse post hanc vitam purgatorias siue emendatorias pœnas, & locum purgatorium, in quo peccata, peccatorumq; reatus sub diuini iudicij seueritate expiantur.

Sed dicit Illyricus: *In Epiphaniij tam prolixo capite nihil de oblationibus aut missis scriptum esse.*

Respondeo, nobis abundè satis esse, quod de orationibus pro defunctis, atque talibus quibus misericordia Dei pro ipsis imploratur, disertè mentionem facit, & Illyrici dogma confutat. Sed tamen attentus lector facilè animaduertit, verba illa Epiphaniij de precatone pro mortuis in ecclesia, hoc est, in solenni precatone, de oratione pro martyribus & patriarchis, ac iustis, deniq; pro omni ordine ecclesiæ, omnino pertinere ad solenne altaris sacrificiũ, in quo eiusmodi ritus & preces obseruari solita esse, ex Missis Basilij & Chrysoctomi euidenter cognoscitur. atq; etiam ex Augustini scriptis, vt videre licet in epistola ad Paulinum superius citata.

August. in
epist. ad
Paulinũ,

At ve-

At verò quod nō disertè expressit Epiphanius, Augustinus suppleuit, sic Aërij hæresin cōmemorans: Aëriani, inquit, ab Aërio quodam sunt nominati. qui cū esset presbyter, doluisse fertur, quod episcopus non potuit ordinari: & in Arrianorum hæresin lapsus, propria quoque dogmata addidisse nonnulla, dicens, orare vel offerre pro mortuis oblationem non oportere, nec statuta solenniter celebranda esse ieiunia: sed cū quisque voluerit, ieiunandum, ne videatur esse sub lege. Quin Epiphanius ipse libro 3. contra hæreses, pag. 531. sic disertè dicit: In his qui defuncti sunt, ex nomine memorias faciunt. orationes ad Deum perficientes, ad cultus diuinos, & mysteriorū dispensationes. Quæ verba quis dubitet ad solennem missarum seu sacrificii ritum pertinere?

*Aug. testi
monia de
purgato
rio.*

Quia sicut Epiphaniij testimonio, de quo iā diximus, ita & Augustini plurimis & validissimis testimoniis se grauitè premi rectè intelligit Illyricus, conatur & Augustini sententias deprauare & eludere. Primū itaq; dicit: *sane apparere, eum doctrinam de purgatorio, nequaquam vt à Christo traditam, certam, & à tota ecclesia receptam proponere, atque hoc per sententiam quandam Augustini in Enchiridio probat.* Expendamus igitur, num certæ, indubitatæ, stabiles, & constantes sententiæ in scriptis Augustini extant, quibus hæc doctrinam tanquam certam, & à tota ecclesia receptam proposuerit fidelibus populis.

*August. in
ench. c. 110*

Et quoniam ex libello Enchiridij suam cau-
sam

ſam probat Illyricus, primum ſic ſcribit in eo libello: Neg; negandum eſt, defunctorum animas pietate ſuorum uiuentium releuari, cum pro illis ſacrificiũ mediatoris offertur, vel elemoſynæ in eccleſia ſunt: ſed eis hæc profant, qui cum uiuerent, vt hæc ſibi prodeſſe poſſent, meruerunt, &c. & poſt pauca: Non igitur quæ pro defunctis commendandis frequentat eccleſia, illi apoſtolicæ ſunt aduerſa ſententiæ, qua dictum eſt: Omnes enim aſtabimus ante tribunal Chriſti, vt referat vnusquiſq; ſecundum ea quæ per corpus geſſit, ſiue bonũ, ſiue malũ, &c.

Rurſus in libro de cura pro mortuis: In Machabæorum libris legimus oblatum pro mortuis ſacrificium. Sed etſi nuſquam in ſcripturis veteribus legeretur, non parua eſt vniuerſæ eccleſiæ, quæ in hac conſuetudine claret, authoritas. vbi in precibus ſacerdotis, quæ domino Deo ad eius altare funduntur, locum ſuum etiam habet commendatio mortuorum.

Et in eodẽ libro: Non ſunt prætermittendæ ſupplicationes pro ſpiritibus mortuorũ, quas faciẽdas pro omnibus in Chriſtiana ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus quorumq; ſub generali cõmemoratione ſuſcepit eccleſia, &c.

Rurſus in Confessionũ libri: Ego nunc pro peccatis matris meæ deprecor te, exaudi me per medicinam vulnerum noſtrorum, quæ pendit in cruce.

Rurſus: Oblationes pro ſpiritibus dormientium, ipſos verè aliquid adiuuare credendũ eſt.

Aug. lib.
de cura
pro mor-
tuis.

Ibidem
cap. 4.

Aug. lib. 9
confell.
cap. 13.

Idem in
epiſt. 64.
ad Aurel.

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Idem in
heresi Ac-
rii 53.

Rurfus: Inter Aërij hæretica dogmata adnu-
merat dogma hoc: Orare vel offerre pro mor-
tuis oblationem, non oportere.

Idem de
verbis A-
postoli
serm. 34.

Rurfus de verbis Apostoli: Orationibus san-
ctæ ecclesiæ, & sacrificio salutari, & eleemofy-
nis, quæ pro eorum spiritibus erogantur, non
est dubitandum mortuos adiuuari, vt cum eis
misericordius agatur à domino, quàm eorum
peccata meruerunt. Hoc enim à patribus tradi-
tum vniuersa obseruat ecclesia, vt pro eis qui in
Christi communionem defuncti sunt, ad ipsum
sacrificium oretur, ac pro illis quoque offerri
id commemoretur. &c. & post pauca: Non
omnino ambigendū est, ista prodesse defunctis,
sed talibus, qui ita vixerint ante mortem, vt
possint eis hæc vtilia esse post mortem.

Idem lib.
de ciuitat.
Dei. 21.
cap. 13.

Rurfus: Temporarias pœnas alij in hac vita
tantum, alij post mortem, alij & nunc, & tunc:
veruntamen ante iudicium illud seuerissimum,
nouissimumque patiuntur. Non autem omnes
veniunt in sempiternas pœnas, quæ post illud
iudicium sunt futuræ, qui post mortem susti-
nent temporales. Nam quibusdam quod in isto
non remittitur, remitti in futuro seculo, id est,
vt nec futuri seculi æterno supplicio puniantur,
iam supra diximus.

Ibidè lib.
20. cap. 15

Et rurfus eodem libro capite 16. Purgatorias
autem pœnas nullas futuras opinandum, nisi
ante illud vltimum, tremendumque iudicium.

Sed ex his testimonijs arbitror lectori Chri-
stiano luce meridiana clarius, imò palpabiliter
constare,

constare, non solum quod certam & indubitatam sententiam & fidem habuerit Augustinus de purgatorijs pœnis post hanc vitam, deq; purgatorio loco: sed etiam quænam fuerit ecclesiæ Catholicæ vniuersæ semper & ubiq; de hac re cõstans sentetia: & deceptoris ac seductoris fraudes & calûnias dilucidè patefactas esse.

At producit contrà Illyricus Augustini sententiam ex enchiridio, inquentis: Post hanc vitam incredibile non est nonnullos fideles per ignem quendam purgatorium, quanto magis, minùsve bona pereuntia dilexerunt, tanto tardius, citiusque saluari. *An liceret, inquit, tanto doctõri de aliquo articulo fidei sic loqui, vt si diceret: Non est incredibile Iesum esse filium Dei, aut pro hominibus passum. cum ille soleat de certis dogmatibus summa asseueratione pronunciare, dicendo: Firmiter crede, & nullatenus dubita?*

Hic hæreticus homo, hæreticorum more sententiam Venerabilis Augustini detruncat. Nam exordium capit, vnde obiectionis solutio colligi potest, non põnit. Habet enim Augustinus: Tale aliquid etiam post hanc vitam fieri incredibile non est. quo sermone insinuatur, ad antecedentem sermonè respiciendum esse. Disputauit igitur Augustinus in capite præcedente, quonã modo accipiendus sit ille ignis, per què eos qui super fundamentum Christum ædificauerunt ligna, fœnum, stipulas, transituros dicit Paulus: & quãuis operum detrimentũ accipiãt, ipsos tamen saluos futuros per ignem. Et tradit

*Obijctur
sententia
Aug. ex
Enchiridio
cap.
69.*

*Aug. lib.
de fide ad
Petrum.
Solutio.*

Ecclef. 27

& amplectitur eam explanationem sententiæ alioqui difficillimæ & perplexissimæ, vt per ignem intelligatur tribulationis tentatio, secundum illud Ecclesiastici: Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Interpretatur igitur Apostoli sententiam de die domini in presenti vita, probantis & purgantis iustos in presenti vita per tribulationem presentis vitæ. Qui, inquit, ea dilexit, quorum amissione cruciatur, saluus fit per ignem, quia vrit eum rerum dolor, quas malè dilexerat, amissarum. Sed non subuertit fundamentum, quia eas res Deo non præposuit. Ignem itaque interpretatus est, vrentem dolorem rerum amissarum, quas plus æquo dilexerat. Et mox subiicit: Tale aliquid etiam post hanc vitam fieri, incredibile non est, nonnullos fideles per ignem quendam purgatorium, simile videlicet ei, quo purgantur homines in præsentis vitæ: dum vrit eos dolor rerum amissarum male dilectarum: quanto magis, minùsve bona pereuntia dilexerunt, tanto tardius, citiusq; saluari. Quem sensum in lib. 21. de ciuitate Dei clarissimè insinuauit, vbi disputans, quemodo ignis ille, per quem saluus fit is qui super fundamentum Christum superædificat lignum, scænum, stipulas, accipiendus sit: postquam exposuit ignem illum posse rectè accipi ignem tribulationis, & doloris vrentis, quia quod sine illiciente amore nõ habuit homo, sine vrète dolore non perdet, quæstionem mouet: An possit ignis ille accipi, de quo dominus dicit:

Itē

Aug. lib.
21. de ci-
uit. Dei
cap. 26.

Ite maledisti in ignem æternum. Et cum ostendisset, ignem, per quem aliqui salui fiunt, non videri posse esse ignem illum æternum, à quo nemo saluabitur, tandem concludit: Post istius sanè corporis mortem, donec ad illum veniatur, qui post resurrectionem corporum futurus est dānationis & remunerationis vltimus dies, si hoc temporis interuallo spiritus defunctorum eiusmodi ignem, nempe qualem in hac vita iusti tribulationibus subiecti patiuntur, dicuntur perpeti: quem non sentiunt illi, qui non habuerunt tales mores & amores in huius corporis vita, vt eorum ligna, fœnum, & stipula consumantur: alij verò sentiant, qui eiusmodi secum ædificia portauerunt, siue ibi tantum, siue hic & ibi: siue hic, vt non ibi secularia quamuis à damnatione venialia, concremātem ignem transitoria tribulationis inueniant, non redarguo. quia forsità verum est. Vides lector, de eo tantum non pronuntiare Augustinum, quisnam sit ille ignis, per quem quidam salui fiunt cum suorum operum detrimento. Et sanè quod ad hanc vitam pertinet, cum ignem rectè intelligi tentationem transitoria præsentis tribulationis testatur. Verùm an, quod ad futuram vitam pertinet, in qua quidam sunt propter illicitos quosdam & inordinatos rerum pericurarum amores, purgatorijs pœnis subiiciendi, ignis ille similiter sit accipiendus pro xente dolore, non audet definire: tameti id non improbabile esse sibi dicat. De igne igitur,

Bbb ij per

Matt. 25.

1. Cor. 3.

per quem in futura vita quidā salui fiunt (quem ipse vocat ignem purgatorium seu emendatorium) qualinā esset: num ignis ille, in quē mittuntur maledicti, num verò fornax tribulationis transitorie, & vrens dolor, eius dubia est inquisitio. nequaquam autem de pœnis purgatorii, siue de igne purgatorio post hanc vitam.

August. in
Psal. 6.
& 32.

Probationes ex scripturis de prauis cōtra purgatorii.
Psal. 6. & 114.
Abacuc 2.
Matt. 25.
Lucæ 19.
Marci 16.
Luc. 16.
Ioan. 3. & 5.

August. de
verb. apo-
stoli, ser-
mon. 32.
In enchir.
cap. 110.
& 62.

Tandem ad scripturas se confert: *Innumera, inquit, scriptura dicta testantur, in altera vita non fieri remissionem peccatorum, vt est sapius repetitum. In morte quis est memor tui, aut confitebitur tibi? item: Non mortui laudabūt te. itē: Iustus ex fide viuit. Item quod in parabolis dominus suos seruos sine vltiore purificatione aut punit, aut premijs afficit, non admittens fatuas virgines, quæ post introitum sponsi se præparauerant: in forma etiam iudicij tantum huius vitæ cursum commemorat. Et in summa pronunciat scriptura, tantum duo esse loca, de quibus inquit: Qui crediderit, saluabitur: qui non crediderit, damnabitur.*

Quod ad remissionem peccatorum pertinet post hanc vitam, iam superius audiuius doctentem Augustinum: quod ijs tantum defunctis impetratur per ecclesiæ orationes, & sacrificia, & eleemosynas remissio, qui in fide per dilectionem operante, Christi que sacramentis, de corpore exierunt: quiq; sic ante mortem vixerunt, vt possint viuentium orationes illis prodesse. item: Non omnibus profunt, inquit Augustinus, propter differentiā vitæ, quam quisque gessit in corpore. rursus: Nonnulli fideles per ignem quandam purgatorium saluantur, non tamen

tamen tales, de quibus dictum est: Regnum Dei non possidebunt: nisi conuenienter poenitentibus eadem crimina remittantur. Scripturæ igitur, quæ testantur post mortem non remitti peccata, de impijs & iniustis loquuntur, qui in affectu criminum illorum grauium, quæ à regno Dei excludunt, diem clausurunt extremum. 1. Cor. 6

Quod attinet ad scripturam: Iustus ex fide uiuit: sicut clarissimum est quod fides per dilectionem operans uiuificat quidem hominem, sed non continuò expurgat eum ab omni corruptione peccati, aut ab omnibus peccatorum reatibus: ita nec spiritus defunctorum exutos corporibus continuò expurgat à reatibus & sordibus in hac vita contractis, ut continuò inducat hominem in regnum cœleste. Abacuc 2.

Quod ad parabolas seruorum, qui statim sine ulteriori purificatione puniuntur, aut premijs afficiuntur, & formam iudicij, in qua tantum huius uitæ cursus commemoratur, attinet, tam parabola illæ, quàm forma iudicij extremi descripta, hoc docent, quid premij & remunerationis paratum sit à domino seruis suis fidelibus & sedulis: non autem de eo agunt, an per sordium quarundam per infirmitatē carnis in uita mortali contractarum impedimentum, ad tempus aliquod differri contingat premiorum retributionem. Et in forma describenda extremi iudicij non congruebat de purgatorijs poenis aliquid scribi, quando post extremi iudicij tempus, ut ait Augustinus, purgatoriarum poenarum locus amplius non erit: Matt. 25.
Luce 19.

Aug. lib.
21. de ci-
uit. Dei

Sed impij in ignem æternum, vnde nunquam liberabuntur: pij autem in regnum cœleste mittendi sunt.

Postremò quod scriptura duo tantú loca indicat salutis æternæ & damnationis, ea tatum loca designat, in quæ tandem tanquam in habitacula æterna sint recipiendi homines. Non autem dicit: In alterum illorum locorum spiritum mox vt corpore exutus est, transferri. docet enim quosdam per ignem, siue per pœnas purgatorias post hanc vitam purgari & emendari, & sic tandem ad felicem & beatam vitam perduci.

1. Cor. 3.

Adfert & patrum testimonia, vt probet in altera vita non fieri remissionem peccatorum. *Ambrosius, inquit, ita scribit: Denique festinabat etiã David de hoc loco peregrinationis exire, dicens: Aduena ego sum apud te in terra, & peregrinus, sicut omnes patres mei. Et ideo tanquam peregrinus ad illam sanctorum communem omnium patriam festinabat, petens pro huius commorationis inquinamento remitti sibi peccata, priusquam decederet de vita. Qui enim hic non acceperit remissionem peccatorum, illic non erit. Non erit autem, quia ad vitam æternam non poterit peruenire. quia vita æterna, remissio peccatorum est. Ideoq; dicit: Remitte mihi, vt refrigerer priusquam abeam, & amplius non ero.*

Ambr. de
bono mor
tis, cap. 2.
Psal. 39.

In hac sententia Ambrosij notanda sunt illa verba: Si hic non acceperit remissionem peccatorum, ad vitam æternam non poterit peruenire. Ex ijs enim verbis liquidd constat eum loqui

qui de criminibus quæ excludunt à regno cælo-
rum, quorū si hic remissio nō impetretur, nun-
quam ad vitā æternam post hanc vitā peruenie-
tur, quia taliū peccatorū remissio non datur post
hanc vitam. vt suprā satis ostensum est. Et Am-
brosium sensisse, quod quorundam peccatorum
remissio post hanc vitam impetrari possit, testan-
tur ardentissimæ eius preces, atque pia etiam
sacrificia pro defuncto Valentiniano Imperatō-
re, & similiter Gratiano eius fratre: rursus pro
defuncto fratre suo Satyro: item pro defuncto
Imperatore Theodosio.

Augustinum quoque adducit scribentem in
hunc modū: *Quod autem apud Lucā, Abraham diuini
dicit, ad ea loca, in quibus torquentur impij, iustos etiam
si velint, non posse transire: quid aliud significat, nisi post
hanc vitam ita receptis in carcere, vt inde non exeant,
donec reddant nouissimum quadrantem, propter incom-
mutabilitatem diuinæ sententiæ, nullum auxilium mise-
ricordiæ posse præberi à iustis, etiam si velint præbere?
Quod admonet scilicet, vt in hac vita homines subueniāt
quibus possint, ne postea etiam si optimè recepti fuerint,
eis quos diligunt opitulari non valeant.*

At manifestissimum est in hac sententia Au-
gustinum de impijs loqui, qui iam torquentur
in carcere damnationis. qualis erat diues ille su-
perbus & immisericors: his certè post vitā sine
penitentia clausam, nullam esse spem salutis.
Neque potest illis iustus quisquam suis precibus
aut elemosynis subuenire. Quem sensum ver-
ba Augustini mox subiecta, quæ versutus homo

Ambr. in
orat. fune-
bri super
obitu Va-
lentiniani.
Itē in o-
rat. super
obitu fra-
tris sui.
Item su-
per obitu
Theodo-
sii Imper.
Aug. lib. 2
quæst. euā-
ge. quæst.
38.

Respon-
sio.

Luce 11.

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

abrupit, per &c. clarissimè indicant. Illud enim quod scriptum est: Vt & ipsi vos recipiant in æterna tabernacula: non de superbis & immisericordibus scriptum est, qualis iste diues fuisse demonstratur, quod recipi à sanctis in æterna tabernacula mereantur: sed de his, qui sibi amicos officiosissimos operibus misericordiæ fecerint. Et cum hæreticâ sententiâ esse pronunciauerit, vt suprâ, cû de Aërio ageremus, satis ostendimus, dicere quod orationes & oblationes uiuentium non sint vtiles defunctis spiritibus, luce meridiana clarius est, sensisse Augustinû post hanc vitam fieri aliquam remissionem peccatorum, quod & disertis verbis scripsit in Enchiridio: Valent, inquiens, orationes, sacrificia, & eleemosynæ, vt sit plena remissio, aut certè tolerabilior condemnatio, hoc est, punitio. Nam de ijs loquitur quibus profunt, quos cõstat non esse condemnatos ad æternam mortem. Considera quæso attentè Christiane frater, quo pacto abutantur isti homines pro libidine sua patrum scriptis, etiam contra propriam conscientiam, ad stabiliendas suas hæreses per sceleratissimas fraudes & seductiones imperitorum fidelium.

Postremò scripseram, Confessioni non satis conuenire cum apologia Augustana, cum qua se tamen per omnia consentire iactaret: quia Apologia hætenus saltem purgatorium agnosceret, quod nõ prohiberet preces pro mortuis, quas dicit se scire veteres pro mortuis facere solitos: Confessio verò in totum reiiciendum pur-

Lucę 16.

In Aërii
hæresi.

August. in
ench. cap.
110.

purgatorium iudicaret . Hic fraudulentus vir iste cauillatur , *Confessionem Antwerpiensem nihil pronunciare quidem de simplicibus precibus pro mortuis, sed tamen eas non improbare .* Sed ô bone Illyrice, non de tuis simplicibus orationibus, quas tu comminisceris : sed de precibus , de quibus loquuntur veteres, nunc agitur. quas dicit Confessio Augustana se non improbare : tu autem, tuaq; Cofessio eas reuera damnat, dum in vniuersum purgatorium reijcitis. Porro qualesnam fuerunt veterum pro mortuis preces , ex Dionysio Areopagita, ex Epiphanio, ex Augustino liquidissimè demonstrauius , atque ostendimus non fuisse preces gratiarum actionis, quas tu pro tua autoritate simplices preces ad fallendos imperitos (quasi cum veteribus consentires de precibus pro mortuis) appellas : Sed fuisse preces , quibus implorabatur diuina clementia, vt misericorditer peccata ac reatus peccatorum , quibus defuncti spiritus obnoxius esset, condonaret & remitteret . Verissimè igitur scriptum est , vestram nouitiam Confessionem cum Augustana Confessione & Apologia non per omnia consentire, quod gloriose iactatis : cum gloriosum magis vobis esset & salutare , ab ea quàm maximè dissentire , & cum matre vestra Ecclesia Catholica in omnibus consentire .